

FÜGGELÉK

MÁTYÁS-TEMLOM. A BUDAVÁRI NAGYBOLDOGASSZONY- TEMLOM ÉVSZÁZADAI (1246–2013)

RECENZIO

*KIÁLLÍTÁS A BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUMBAN ÉS A BUDAVÁRI
NAGYBOLDOGASSZONY-TEMLOMBAN.*

2015. ÁPRILIS 15. – 2015. OKTÓBER 18. (MEGHOSSZABBÍTVÁ 2016. JANUÁR 3-IG).

*A BTM VÁRMÚZEUM KIÁLLÍTÁSÁT RENDEZTE: FARBAKY PÉTER, FARBAKYNÉ DEKLAVA LILLA,
RÁKOSSY ANNA, VÉGH ANDRÁS; A METSZETTÁRI TÁRLAT TÁRSKURÁTORA: KATONA JÚLIA.
A BUDAVÁRI NAGYBOLDOGASSZONY-TEMLOM KIÁLLÍTÁSÁT RENDEZTE: RÁKOSSY ANNA.*

2015. április 15-én egyházi és közjogi méltóságok, neves tudósok jelenlétében, pompás keretek között került megnyitásra a Budapesti Történeti Múzeum és a Budavári Nagyboldogasszony-templom közös kiállítása, amely nem csupán a 2004–2013 közötti rekonstrukció méltó megünneplését, hanem sokéves, mára révbe ért kutatások összegzését is jelenti.

A Budapesti Történeti Múzeum Vármúzeuma földszinti, időszaki tárlatoknak fenntartott L-alakú teremsorában, az első emeleti metszettári helyiségben, valamint a barokk csarnokban több mint 400 műtárgy kapott helyet. A kiállítás rendezésében meghatározó volt a kronologikus rend, a kutatási súlypontok érzékeltetése, valamint az az interdiszciplináris szemléletmód is, amely a kiállítási katalógusból is kiviláglik.

A földszinti, mind közül leggazdagabb tárlat első, kisméretű terme Ferenc József 1867-es koronázását volt hivatott bemutatni a képi ábrázolásokon és tárgyi emlékeken keresztül. A szemlélődést Liszt Ferenc koronázási miséje festette alá, illetve egy 20. századi filmrészlet színesítette. Az enfilade-szerűen feltároló terek közül a soron következő a templom alapításától 1541-ig engedett betekintést a budavári egyház és az épület történetébe, az alapítás és a középkori történet szempontjából fontos iratok, szobrok, építészeti fragmentumok, valamint a 19. századi helyreállításhoz kapcsolódóan készült felmérési rajzok által. A középkori terem után a látogató nemcsak a feltároló nagyobb méretű termék irányába, hanem kelet felé egy keskenyebb folyosó felé is fordulhatott, amelynek falain a 19. századi restaurálás tervváltozatainak törzsfejlődése bontakozott ki. A forrásanyag bősége és a vonatkozó kutatási eredmények újdonsága okán a 19. századi helyreállítás joggal érdemelt kiemelt helyet a kiállításon belül. Ráadásul a kronológiai szövetből igen frappáns módon szakították ki a tárlat rendezői a 19. századi felújítás tematikai egységét, hiszen a szomszédos középkori teremben a helyreállítást vezető Schulek Frigyes által készített felmérési rajzok, akvarell vázlatok, gipszmásolatok megelőlegezték a helyreállítás bemutatását. A folyosón végighaladva nyomon kö-

vethetőek voltak a Mátyás-templom 19. századi rekonstrukciós terveinek változásai. A kiindulópontot az 1872–73-as felmérési rajzok jelentették, amelyeket az 1875-ös „nagy tervbemutató”-ra szánt tervcsoport követett. Ezután az 1877-ig tartó időszak változatai kerültek bemutatásra, majd az 1877-ben elfogadott tervek, az 1883-as tervcsoport, valamint az 1885-ös majdnem végleges tervek következtek. A tematikai egység tervanyaga szemléletesen tükrözte a koncepcióváltozásokat, valamint a stílus és a praktikus kialakítás körül gerjedt vitákat. A leglátványosabbnak ható homlokzattervek mellett alap-, metszet- és részletrajzokkal, valamint a korabeli logisztika és kivitelezés ismertetőjével is találkozhatott a látogató. A folyosón végighúzódó tervsorozat utolsó darabja, a főhomlokzat végleges tervét ábrázoló rajz szinte revelatív erővel hatott: összefoglalta egy több mint két évtizedes tervezői munka tanulságait, egyúttal a kiindulópontként szolgáló 1872-es felmérési rajz szinte felismerhetetlenségig átalakított párdarabját is jelentette.

A középkori teremből nyíló térsor a templom történetén kronologikus rendben vezetett végig, így a következő teremben a koraújkor emlékei voltak megtekinthetők. Rövid törökkori kitérő után bőséges tárgyi anyag szemléltette a jezsuiták építkezéseit, valamint a barokk kori templom berendezését és felszerelését. Az épületegyüttes külső kialakítását főként 19. századi felmérések, a korabeli enteriört pedig képi források és fennmaradt berendezési tárgyak (pl. szobrok, oltárképek) által ismerhettük meg.

A következő hosszú, egybefüggő, paravánszerű falakkal szabdalta helyiségben a jezsuita korszaktól egészen napjainkig volt végigkövethető a templom története. Az első egységben a jezsuita korszak tárgyi emlékei voltak szemügyre vehetők, többek között a Löffelholz-síremlék terve és egy puttója, valamint a 17–18. századi sírok leletanyaga is kapott egy vitrint. Ezután a Buda kegyuraságának időszakából származó használati és liturgikus tárgyak, valamint az első 19. századi átalakítási tervek következtek. A 19. századi történetet feldolgozó egységben helyet kapott még egy zenetörténeti sarok, emellett hangsúlyosan jelentek meg a kincstár korabeli gyarapodását reprezentáló liturgikus tárgyak. Megtekinthetők voltak a kápolnák berendezésének Schulek-féle tervezetei, különös tekintettel a Lorettói Kápolnára, illetve stallum-díszítéseinek löcsei előképeire. Ugyanezen kiállítási részt színesítette a főtemplomhoz kapcsolódó ünnepek, így III. Béla újratemetésének, valamint a millenniumi rendezvények bemutatása tárgyi emlékekre és képi forrásokra támaszkodva.

A 20. század első fele kapcsán IV. Károly koronázására helyezték a kiállítás rendezői a hangsúlyt. A ceremónia ábrázolásai mellett feltűnt több fontos tárgyi emlék, például a Lechner Jenő által tervezett intronizációs trónusok. Ezen kiállítási egység mutatta be továbbá – jóval kisebb nyomattal – a környezetrendezést és a Schulek János-féle restaurációs munkálatokat. A kiállítás utolsó nagyobb térrészében az 1945-től napjainkig tartó időszak emlékei kaptak helyet, kiegészítve a főtemplom plébániájának mindennapjait, közösségi életét megőrkítő fényképeket felvillantó képernyővel. Ízelítőt kaphatott még a látogató a fél évszázados múltra visszatekintő Mátyás-templom Egyházművészeti Gyűjteménye kincseiből, emellett egy rövid film is megtekinthető volt a közelmúltban lezajlott helyreállítás menetéről. A földszinti kiállítóterem tárlatát egy „Zsolnay-sarok” zárta, ahol a neves kerámia-üzem által készített burkolatok és díszítő elemek kerültek kiállításra. A látogató útja innen közvetlenül a Barokk csar-

nokba vezetett, ahol a kiállítás egyik szenzációja, a Mátyás-templom 1:20 méretarányú makettje volt megtekinthető restaurált állapotban.

A kiállítást az első emeleti metszettári kiállítóteremben a templom festészeti díszítését, valamint az üvegablakok programját szemléltető tárlat egészítette ki. Gazdag tervanyag közvetítette az üvegablakok és freskódíszítések idősebb és ifjabb Storno Ferencnek, Lotz Károlynak, valamint Székely Bertalannak köszönhető pompáját. Emellett a kiállítás rendezésében közreműködő Katona Júlia szakterületének megfelelően a figurális festészeti díszítés ornamentális keretrendszerei, valamint ezek mintakönyvi forrásai is bemutatásra kerültek.

A BTM Vármúzeum kiállítását kiteljesítendő a Mátyás-templomban is párhuzamos tárlat nyílt. Itt a Nagyboldogasszony-templom egyszerre jelent meg a kiállítás tereként és tárgyaként (ennek jegyében a templom berendezési tárgyai a kiállítási katalógus szócikkei közé is bekerültek). A templom kisebb helyiségeiben berendezett tartalmas kiállítás elsősorban az egyházművészeti gyűjtemény kincseit mutatta be. A Szent István kápolnában 18–19. századi ereklyetartók és a hozzájuk tartozó ereklyék kerültek közszemlére, a helyreállítás következtében pedig a karzaton is több kiállítási tér kialakítására nyílt lehetőség. A királyi oratóriumban a koronázási funkcióhoz kapcsolódó tárgyak kerültek kiállításra, az északi karzaton végighúzódo „Béla-termek”-ben pedig többek között Zsolnay-munkák, lambéria-részletek és a 19. századi felújítás idején vásárolt vagy készítettetett berendezési- és használati tárgyak kaptak helyet. A tárlat látványos momentumra volt a Schulek-által készített tervek és a megvalósult ötvösművek (gyertyatartók, feszületek) párhuzamos szemléltetése.

Bár a *Mátyás-templom. A budavári Nagyboldogasszony-templom évszázadai (1246–2013)* kiállítás terei elszórtan, ráadásul két külön épületben helyezkednek el, egységesen jelenik meg tárlat. A kiállítás rendezőinek – ahogy azt a katalógus is bizonyítja – tetemes mennyiségű tárgyi- és tudásanyagból kellett dolgoznia. Ugyanakkor sikerült megtalálniuk a helyes egyensúlyt, így a szakma számára bőségesen elegendő, de a nagyközönség számára még befogadható terjedelemben került kifejtésre a főtemplom története. A technikai megvalósítás a kiállításrendezés alapvető muzeológiai követelményeinek messzemenőkéig megfelelt, bár a katalógust nem ismerő szemlélő számára megtevesztő lehet, hogy a műtárgyak feliratai a katalógus szócikkek számozását követték, amely nem minden esetben felelt meg a rendezés során megállapított sorrendiségnek.

MÁTYÁS-TEMPLOM. A BUDAVÁRI NAGYBOLDOGASSZONY-TEMPLOM
ÉVSZÁZADAI (1246–2013).

KIÁLLÍTÁSI KATALÓGUS. SZERK. FARBAKY PÉTER, FARBAKYNÉ DEKLAVA LILLA, MÁTÉFFY BALÁZS,
RÓKA ENIKŐ, VÉGH ANDRÁS.

BUDAPEST, BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM – BUDAPEST-VÁRI NAGYBOLDOGASSZONY
FŐPLÉBÁNIA. 2015. 775 P., ILL., RÉSZBEN SZÍNES.

A tárlathoz kapcsolódóan nem csupán a nagyközönségnek készült magyar és angol nyelvű kiállítási vezető került kiadásra, hanem a szakma és a téma alaposabb megismerésére vágyók számára egy kimerítő műtárgyleírásokat, kitűnő minőségű, sok esetben eddig közöletlen emlékekről készült reprodukciókat, továbbá a templom történetéhez kapcsolódó kutatások jelenlegi állapotát tükröző, áttekinthető és elemző tanulmányokat összegyűjtő vaskos katalógus is megjelent. A kötet szerzőinek nagy száma (68) nem csupán a seregnyi katalógus szócikknek köszönhető, hiszen a hosszabb tanulmányok esetén is igencsak változatos a szerzői gárda összetétele. Ez egyrészt a felölelt történeti korok mintegy nyolc évszázados spektrumából, másrészt pedig a kötet által képviselt interdiszciplináris szemléletből adódik: a kiadvány háttérintézményeiként megjelenő Budapesti Történeti Múzeum és a Budavári Nagyboldogasszony Főplébánia munkatársai mellett bekapcsolódtak a kutatásba az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézetének, Zenetudományi Intézetének, továbbá az MTA BTK Történettudományi Intézet „Lendület” Szent Korona Kutatócsoportjának, valamint az MTA–OSZK Res Libraria Hungariae Kutatócsoport szakemberei is.

A katalógus által vizsgált terjedelmes időintervallum és a tanulmányok sokszínűsége ellenére a kötet szerkezete áttekinthető maradt. Ez mind egyfelől a sorrend szigorú követéséből (szembetűnő kivétel ez alól az első két, bevezető jellegű fejezet), másfelől a fejezeteken belül az egyes alfejezetek tematikai ritmusából következik. Ennek megfelelően a fejezetek – többnyire – az adott korszak történeti háttérét ismertető tanulmánnyal (illetve tanulmányokkal) kezdődnek, amelyet rendszerint zenetörténeti témájú összefoglalás követ, ezután kerül sor az építéstörténet kérdéseinek boncolgatására, végül pedig általában a templom berendezési és felszerelési tárgyait vizsgáló alfejezettel zárulnak a fejezetek. Talán éppen a tagolásnak köszönhetően a tematikailag sokszor meglehetősen széttartó alfejezetek konzisztens módon tudnak megjelenni a kötetben. Ezt a katalógustételek jelenléte sem tudja jelentősen befolyásolni, ugyanis az illusztrációs anyagként is szolgáló releváns szócikkek a rövidebb fejezeteknél az illető fejezet, a hosszabbak esetén a megfelelő alfejezet végére kerültek.

A kötet összesen kilenc fejezete közül az első kettő *in medias res* Ferenc József császár 1867-es koronázásának cselekményét, annak képi forrásait, Liszt Ferenc *Magyar koronázási miséjének* keletkezését, valamint a Mátyás-templom korabeli állapotát mutatja be. A koronázás nem csupán a magyar alkotmányosság visszaállítását legitimáló politikai aktus és a főtemplom-státusz kialakulásának mérföldköve volt, hanem egyúttal egy olyan ünnepély is, amelynek kapcsán előtérbe kerülhetett a mármár életveszélyes állapotú templom felújításának szükségessége. A harmadik fejezet a templom középkori történetét mutatja be az 1246/47-es alapításától Buda török kézre

kerüléséig. A Spekner Enikő által írt első alfejezetek a Boldogasszony-plébániaegyház és intézményeinek történetével foglalkoznak, ennek pedig fontos momentuma, hogy a szerző állást foglal a Szűz Mária-egyház alapítása körül kialakult datálási vitában, kezdőpontként az 1246/47-es évszámot meghatározva. A következő tanulmányban Havasi Krisztina a templom IV. Béla korabeli építéstörténetét tárgyalja összefoglalva a korábbi kutatás, mindenekelőtt Csemegi József 1955-ös monográfiájának eredményeit, amelyeket részint eredeti töredékek, részint gipszmásolatok vizsgálatával árnyal. Az építéstörténet kérdését járja körül a középkori kiállítási egység kurátora, Végh András a templom késő gótikus átalakításáról szóló fejezetben, majd művészettörténeti tanulmányok olvashatók a középkori kincstár sorsáról, valamint a templom 14–16. századi sírköveiről is Zuzana Ludiková, Rákossy Anna és Lővei Pál tollából. A harmadik fejezetet B. Nyékhelyi Dorottya és Berndert Zsolt a templom környékének feltárásait és belsejének megfigyeléseit, valamint a késő-középkori sírok csontmaradványainak antropológiai vizsgálatait összefoglaló régészeti alfejezetei zárják. A következő fejezet a templom törökkori történetét foglalja össze: a Szülejmán szultán dzsámi működésébe, építészeti átalakításának, valamint könyvtárának történetébe engednek bepillantást Sudár Balázs, Papp Adrienn és Kovács Zsuzsa írásai. Az ötödik egység a templom történetének jezsuita korszakáról tudósít, Buda visszavételétől egészen a rend 1773-as feloszlatásáig. Az 1686. utáni korszak, valamint a budai jezsuita misszió történetét Koltai András taglalja, amelyet Szalay Olga zenetörténeti összefoglalója követi. Az utolsó három alfejezetben a templom barokk kori átalakítását, a jezsuita épületegyüttes építéstörténetét, valamint a egykori templomi berendezéseket vizsgálják Farbaký Péter tanulmányai, emellett a liturgikus felszerelések áttekintésére is sor kerül. A hatodik fejezet középpontjában a jezsuita rend feloszlását követő egy évszázad áll, amelynek során különböző állami szervek Budára költöztetésével és a szerzetesrendek szinte teljes elvándorlásával az egykor szinte tisztán német Várnegyed társadalmi és etnikai összetétele is jelentősen megváltozott. A fejezetben a plébánia történetének bemutatása mellett helyet kap a zenei élet, az időszyakban kevésbé mozgalmas építéstörténet, valamint a templomi berendezések és a kincstár tárgyainak ismertetése.

A hetedik, *A 19. század végi nagy átépítés korszaka (1873–1896)* címmel illetett fejezet egyértelműen a katalógus súlypontját jelenti. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy a nyolc évszázadot átfogó kötet több mint egyharmadát ez a mindössze bő húsz esztendő történéseit összefoglaló fejezet teszi ki. Megemlítendő, hogy a fejezet építészettörténeti tanulmányainak alapjául Farbakýné Deklava Lilla immár mintegy egy évtizede tartó célzott kutatásának eredményei szolgálnak, amelyek – a mellékelt jelentékeny mennyiségű, eddig közöletlen tervanyaggal kiegészülve – a kötet legkiemelkedőbb tudományos újdonságai között említhetők. A hetedik fejezet első három alfejezetéből a korszak történelmi eseményei mellett megismerhető az időszyak kitűnő karnagyainak köszönhetően felvirágzó zenei élet. Ezután a Schulek-féle restauráció menetét precízen végigkövető alfejezet következik, amely egyúttal a kötet egyik kulcs-tanulmányának is tekinthető. Az épületkutatás, a különféle tervváltozatok, a stílusviták és az átépítés ütemezésének tüzetes vizsgálata már önmagában is nóvum, ugyanakkor Farbakýné Deklava Lilla nem feledkezik meg Schulek szerepének tisztázásáról sem. Kétségtelen, hogy Schulek helyreállítása napjaink alapvető műemlékes normái szerint

nehezen értékelhető és több esetben is visszafordíthatatlan pusztítást vont maga után, ráadásul a puha mészke használata az időjárási viszontagságoknak kitett épületrészen végzetes hibának bizonyult. Azonban a Henszlmann Imre által szorgalmazott *par excellence* purista elképzelés megvalósulását megakadályozó, minduntalan pénzügyi megszorítások által gáncsolt és bürokratikus tiszteletkörök által hátráltatott, ráadásul újfent mestere, Friedrich von Schmidt árnyékába került építész megítélése mindenképpen finomításra szorul; ebben pedig az említett tanulmány utat mutat. A hetedik fejezetben továbbá alapos tanulmányt olvashatunk a koronázás kapcsán jelentősen gyarapodó kincstár historizáló remekeiről, újfent az egyházművészeit gyűjtemény legalaposabb ismerőjétől, Rákossy Annától, valamint a tíz esztendeje váratlanul felbukkant Mátyás-templom-maketről is, amelyen Schulek az egyes tervváltozatokat három dimenzióba ültette át. Kimerítő alfejezet foglalkozik az üveglablakok ikonográfiájával és megtervezésével, valamint tanulmányok olvashatók a festészeti programról, az „ékitményes” kifestés forrásairól (Katona Júlia), valamint a kivitelezést végző mesterről (Szebeni Nándor). A hetedik egység zárásaként a barokk berendezést felváltó historizáló berendezési tárgyak bemutatása mellett a templom 1893-ban épített új orgonájának történetét, valamint a Szent-István kápolna kialakításához kapcsolódóan a Szent Jobb-ereklye elhelyezésére irányuló – végül sikertelen – törekvéseket dolgozzák fel a tanulmányok.

A 20. század első ötven évét áttekintő fejezetben Maczó Ferenc írásai a plébánia II. világháborúig tartó történetét vázolják fel, emellett a templom zenei életét a korszakban meghatározó neves karnagyok tevékenységéről szóló tanulmány is olvasható. Ezután egy építéstörténeti tanulmány következik a Mátyás-torony Schulek János-vezette helyreállításáról (1907–1909), majd a főtemplom kincstárának gyarapodásáról, valamint a korszakban beletárazott műtárgyakról és az 1893-ban épített Dangel-orgonát váltó hangszerekről. A következő alfejezet a kötet – egyébként többnyire következetes – kronológiai rendjében némileg zavart okozva a templom – 1873-ig visszanyúló – környezetrendezésének történetét mutatja be. A tanulmány részletesen ecseteli a környezetrendezési koncepciót, illetve megvalósulásának különféle állomásait, valamint kitér a Szent István-émlék körül kibontakozó Schulek-Stróbl vitára is. Bár a rendezés részletgazdag elemzése, valamint a közöletlen tervek reprodukálása fontos tanulságokra mutatnak rá, hiányolható néhány szempont érintése a Halászbástya kiépítése kapcsán. Bár a Schmidt-iskolához köthető előképek beazonosítása nem maradt el, az épületegyüttes elhelyezése Schulek – egyébként nem túlságosan terjengős – tervezői oeuvre-jében nem történt meg. Párhuzamként említhetők volnának az építész kései neoromán épületei, illetve 1879-es terve a pécsi cubiculum védőépítményére, amely a Szent István-émlék rotudna-tervét előlegezi meg. Emellett üdvös lett volna a Halászbástya – mind konzervatív, mind pedig progresszív irányból érkező – kortárs méltatásának említése, amely egyúttal Schulek későbbi, viszonylag kedvező historiográfiai pozícióját is kijelölte.

A kötetet záró kilencedik fejezet első alfejezetében kaptak helyet az 1945 utáni magyar történelem releváns epizódjai, majd Soós Viktor jóvoltából megismerhetjük a mintegy hetven esztendő alatt szolgált plébánosok és lelkipásztorok működésének történetét. Ezt követően a kincstár (1963-tól Budavári Mátyás-templom Egyházművészeti Gyűjteménye) 1945 utáni gyarapodását és károsodásait, valamint a templomban rende-

zett kiállításokat veszi sorra egy tanulmány. A kötet végéhez közeledve – a kiállítás és a katalógus apropójára is utalva – a II. világháború utáni felújítási munkálatokról, így az 1945-től mintegy negyedszázadon át tartó építészeti helyreállításról, a Mária-kapu, valamint a festészeti díszítés restaurációjáról értekezik Branczik Márta, Farbakyné Deklava Lilla és Szebeni Nándor. Deák Zoltán összefoglaló jellegű beszámolójának, valamint Hild Csorba Bernadett a padlásteretek és az északi karzat kiállítási célokra történő átalakítását, illetve a vízelvezető rendszer korszerűsítését ismertető tanulmányának köszönhetően két alfejezetet is olvashatunk a 2004-ben megkezdett és a közel-múltban befejezett építészeti helyreállításról. A kötet záróakkordjaként két tanulmány az orgona és harangok felújításáról tudósít.

A fejezetek és alfejezetek közé ékelődő katalógus szócikkek a szövegeket szemléltető, egyúttal ki is egészítő tudományos apparátusként szolgálnak. A szócikkek a fejezeteknek – illetve az általuk kijelölt tematikai és/vagy kronológiai egységeknek – megfelelő sorszámokkal lettek ellátva, amelyen belül az összefüggő műtárgyegyüttesek egyes tagjait a latin ábécé kisbetűi különböztetik meg egymástól. A katalógus szócikkek közlik a tárgyak szempontjából legfontosabb adatokat (például: szerző neve, datálás, méret, anyag, kidolgozás, őrzési hely, leltári szám stb.), egy részletes leírást, valamint – adott esetben – a kapcsolódó irodalom vagy a korábbi közlések könyvészeti adatait. A szócikkekhez tartozó igényes, nagy felbontású reprodukciók nagy előnye, hogy méretüknél és minőségüknél fogva az építészeti tervek és a műtárgyak apró részletei is viszonylag sikeresen tanulmányozhatók. A (vég)jegyzetapparátus rövidítésrendszere következetes, jól követhető. A függelék nagy erénye, hogy a bibliográfia mellett archontológiát is tartalmaz, amely felsorolja rövid életrajzok kíséretében a főtemplom 1687–2013 közötti plébánosait; természetesen nem maradt el a személy- és helynévmutató sem.

Említésre méltó még, hogy egy nyomdai remeket tarthat kezében a katalógust forgató olvasó, amely nem csupán méretében és súlyában tekintélyt parancsoló, hanem nyomdai kivitelében is. A kitűnő minőségű papírra nyomott, kötött katalógus kiváló minőségű, szinte kizárólag színes reprodukciókat vonultat fel. A két (a katalógus szócikkekénél három) hasábra tördelt szövegtükörben elegáns tipográfiájú, – még a jegyzetek esetén is – gond nélkül olvasható betűk sorakoznak. A szövegtükör és a reprodukciók ökonomikus módon töltik ki az oldalakat, viszonylag keskeny margókat hagyva. Kisantal Tamás olvasószervező, Lengyel János tipográfus és Wilhelem Zsolt tördelő munkájának alaposságát mutatja, hogy a sajtó- és tördelési hibák száma elenyésző a kötet terjedelméhez képest.

A Mátyás-templom. A budavári Nagyboldogasszony-templom évszázadai (1246–2013) címszó alá tartozó kiállítás- és kiadványsorozat kétségkívül méltó módon ünnepelte meg a koronázó főtemplom megújulását. Talán nem túlzás azt állítani, hogy egyetlen nemzeti jelentőségű emlékhelyünk sem büszkélkedhet olyan alapos és sokszínű monográfiával, mint a budavári Nagyboldogasszony-templom. Vélhetőleg azért, mert ritka a kutatói elhivatottság, az intézményi akarat és a megfelelő pénzügyi háttér hasonlóan szerencsés találkozása. Bízunk benne, hogy ez egyre gyakoribb lesz.

SALAMON GÁSPÁR